

os teljesítményt jelent, és ez a közepesen jó eredmények számát.

Az „A” változat esetében a legnehezebb feladatnak az időszaki kiadványok és a (9. feladat) könyvtári szolgáltatások bizonyultak, de a könyvtári térben való jobb eligazodás érdekében (11. feladat) sok a tennivaló.

A „B” változatot író gyerekeknél a legtöbb problémát az (5. feladat) a könyvtári állomány kölcsönözhetősége, a (9. feladat) könyvtári szolgáltatások, valamint a (1. feladat) könyv formai elemeinek felismerése okozta.

Nemcsak feladattípusonként, de iskolánként is nagy szórást mutatnak az eredmények. Az A változatnál 53–77%-os szélső értékek születtek, tehát közepes és jó közötti az eredmény, még a B változatnál 37–70% közötti, ami elégséges és közepes eredményt jelent.

Az eredmények nagyon szoros korrelációt mutatnak az adott iskola iskolai könyvtárának helyzetével. Tehát a javítás, fejlődés érdekében az iskolai könyvtárak tervszerű fejlesztése válik szükségessé.

Emmer Gáborné
XX. kerületi szaktanácsadó

iskolakód	17	21	28	29	31	40	48	57	60	80	92
1.feladat	60,78	49,38	49,21	33,33	61,46	74,07	72,35	38,46	43,41	50,00	59,00
2.feladat	17,35	14,81	14,29	0	15,62	55,56	22,22	15,38	16,07	0,00	62,00
3.feladat	68,24	69,26	78,1	86,67	81,25	80,00	80,74	64,62	79,64	35,00	79,00
4.feladat	85,38	75,56	87,62	53,33	95,00	93,78	88,15	84,62	92,86	35,00	88,00
5.feladat	80,39	87,56	74,6	83,33	85,42	80,74	82,72	66,67	77,38	31,67	77,00
6.feladat	82,35	46,91	60,32	77,78	91,67	82,22	59,26	41,03	55,36	4,17	72,84
7.feladat	89,41	87,41	94,29	90	83,75	91,11	90,37	80,00	91,79	100,00	91,85
8.feladat	41,18	83,33	40,48	50	83,59	97,78	89,81	98,08	93,75	37,50	88,89
9.feladat	23,53	18,52	50	33,33	32,81	45,56	25,93	53,85	53,57	0,00	75,93
10.feladat	91,18	78,7	92,86	58,33	99,63	86,37	87,04	82,69	94,20	37,50	85,19
11.feladat	25,49	28,4	57,14	44,44	62,50	53,33	59,26	33,33	41,07	37,50	69,14
Átlag	61	57	64	56	71	76	63	60	67	53	77

Minőségbiztosítás és iskolai könyvtár

.Az Olvasás Éve program legfontosabb célja, hogy felhívja a figyelmet az olvasás, olvasni tudás fontosságára. A cél az olvasás szeretetét, a könyv illatát, a könyvtárak hangulatát ismét megszerettetni a diákkal, a szüleikkel, oktatóikkal. Ebben kulcsszerepet töltenek be a könyvtárak. Vajon megvannak-e ehhez a megfelelő feltételeik?

Az iskolai könyvtárakról szóló helyzetelemzést, önértékelést célzó kérdőívet töltötték ki az iskolai könyvtárosok a tudásszint-mérés kiegészítéseként. A háttérkérdőív elemzése után bebizonyosodott, hogy a megfelelő tárgyi és személyi feltéte-

lek, folyamatos, tervszerű állományfejlesztéssel működő könyvtárak tudnak csak lépést tartani az elvárásokkal.

Néhány tapasztalat, feladat a kerületi iskolai könyvtárakkal kapcsolatban.

Az iskolai könyvtár és a pedagógiai program találkozása

1. Van-e a pedagógiai programban fejlesztési elképzelés a NAT és a pedagógiai program megvalósításához szükséges dokumentum-

hátter és technika (forrásközpont, iskolai könyvtár állományának és technikai berendezésének) a kialakítására? A megfelelő választ húzza alá!

72% Igen –nem

2. Ha van fejlesztési elképzelés, akkor az milyen területre vonatkozik?

A megfelelő választ húzza alá!

Általában a következőket húzták alá a kollégák:

Alapterület bővítése

Elhelyezés ésszerűsítése

Önálló, kizárólag könyvtári célokat szolgáló helyiség megteremtése

Berendezési tárgyak bővítése, korszerűsítése

Eszközök beszerzése

Állomány gyarapítása

Könyvtárostanár nagyobb óraszámúban történő alkalmazása

3. Ha a pedagógiai programban szerepel az iskolai könyvtár, akkor az milyen összefüggésben? A megfelelő választ húzza alá!

Az iskola fő célkitűzései között (nevelési és oktatási célokban)

Az iskola arculatának, fő profiljának megfogalmazásakor

A legtöbben a következőt jelölték meg:

A közös követelmények iskolai megfogalmazásában

A helyi tantervben

4. Melyik tantárgy keretében tervezték meg a helyi tantervben a könyvtárhasználati ismeretek tanítását alsó tagozatban?

Magyar nyelv és irodalom

5. Melyik tantárgy keretében tervezték meg a könyvtárhasználati ismeretek tanítását felső tagozatban?

Magyar nyelv és irodalom általában, de szerepelt még a felsorolás-

ban a könyvtárhasználati ismeretek, az informatika tantárgy is.

6. Megvalósítható-e Ön szerint a könyvtárhasználat célismeretének a tanítása a helyi tantervben megfogalmazott követelményeknek megfelelően a jelen helyzetben?

Általában a következő válaszokat húzták alá:

Igen – részben - nem

Az igen választ adók esetében az indoklásban a következők szerepeltek:

Az óraszám és a könyvállomány megfelelő a feladatok teljesítéséhez, a befogadó informatika tantárgy kellő keretet biztosít a célok megvalósításához,

a kiscsoportos tanulásszervezési megoldás lehetőségével számolva teljesíthetők a feladatul tűzött célok,

Több helyütt szóltak a más szakórák adta könyvtárhasználati fejlesztések lehetőségéről is.

A részben szót megjelölők között a következő indoklásokat olvastam:

Nincs megfelelő nagyságú könyvtárhelyiség,

nincs katalógus,

nem megfelelő a könyvtár állománya,

sok alapvető kiadvány hiányzik, sok esetben a könyvtárhasználati ismeretek kialakítására és fejlesztésére tervezett órák esetlegességében és a könyvtárostanárok nem megfelelő óraszámában látják a hibát

7. Az iskola szervezeti struktúrájában szerepel-e az iskolai könyvtár?

A megfelelő választ húzza alá!

Igen nem

8. Szerepel-e az iskola tanórán kívüli reálpedagógiai tevékeny-

ségrendszerében az iskolai könyvtár?

(Helyszínként, fejlesztési alternatívaként, könyvtár-pedagógiai tevékenység koordinálójaként stb.)

Általában helyszínként, szervezőként, koordinálóként, szakköri tevékenységek témájaként, tanulmányi versenyekre való felkészüléskor,

tanár diák, tanár-tanár beszélgetéseinek helyszíneként szerepel az iskolai könyvtár.

Állományrészek szerinti rövid helyzetelemzés

A) Kézikönyvtári állomány

Megtalálhatók-e a legfontosabb kézikönyvek?

Általában jellemző, hogy a legtöbb helyen az **nem** szó szerepelt.

B) A kézikönyvtári állomány rövid helyzetelemzése

Általában a legfontosabb kézikönyvekkel rendelkeznek.

Ismeretközlő irodalom rövid helyzetelemzése

Erre az igény az utóbbi években megsokszorozódott,

érdemes lenne a fejlesztéseket erre az állománycsoportra kiemelten kezelni.

Szépirodalom rövid helyzetelemzése

Általában csak az iskolában használt kötelező és ajánlott olvasmányokra korlátozódik.

Több helyütt megemlézték az olvasóvá nevelésben a szépirodalom motiváló hatását is, amely az egyéb szépirodalmi művek gyűjtését indokolná.

Pedagógiai gyűjtemény rövid helyzetelemzése

Általában gondot fordítanak ezen állományrészre, de a friss szakirodalom pótlása mindenütt égető gond.

A könyvtári szakirodalom rövid helyzetelemzése

Ahol jellemezték ezt az állományegységet, ott megtalálhatók a legfontosabb dokumentumok.

Hivatali segédkönyvtár rövid helyzetelemzése

Ez az igazgatói szobában került általában elhelyezésre.

Időszaki kiadványok rövid helyzetelemzése

Igen változatos képet mutat ennek az állományegységnek a helyzetelemzése:

*Sok helyen nem rendelnek ilyen kiadványokat,
van ahol 3 fajtát és
van ahol 23 fajtát járatnak az iskolai könyvtárba.*

Tankönyvtár rövid helyzetelemzése

Általában létezik és a pedagógusok számára nyújt lehetőséget

valamint az iskolába év közben érkezett tanulóknak nyújt segítséget.

A tartós tankönyvekről és azok iskolai könyvtárban való elhelyezéséről csak 30% szól.

Az iskolára jellemző gyűjtőköri specialitás: (az iskola gyűjtőköri szabályzata szerint)

*Általában vagy a névadóval
vagy az iskola profilját jelentő fejlesztési területeivel,*

hagyományaival összefüggő kiadványok kiemelt fejlesztéséről szól.

Összegezve

Mindösszesen 6 intézményben dolgozik függetlenített főállású könyvtáros, akik emellett 4-6 órában tanítanak is vagy egyéb megbízatásuk van. Így az állománnyal kapcsolatos munkára csupán 6-8 óra marad, ami nem elegendő.

Ebből következik, hogy fontos könyvtári működési dokumentumok hiányoznak, nem kerültek kidolgozásra, elfogadásra. A legkevésbé nélkülözhető a könyvtár-pedagógiai helyi tanterv, amely biztosítja a könyvtárhasználat tantergyközivé válását.

Az iskolában dolgozó nevelők átlagosan 26%-ban használtatják a tanulókkal a könyvtárat, az alsó tagozatban ez 50%-ot is eléri. A felső tagozatban a tanulmányi versenyekhez inkább igénylik a szakirodalmi háttérrel.

A könyvtárak nyitva tartása igen változatos képet mutat. Heti 5-35 óra között mozog. Sajnálatos, hogy nem tudja minden iskola biztosítani a közoktatási törvény által előírt mindennapos nyitva tartást.

A kölcsönzési idő meghatározásánál a délelőtti időpontok a jellemzőek, de egy-egy délutánon a napközis gyerekek szervezett könyvtárlátogatására is biztosítanak lehetőséget a könyvtárosok.

A könyvtárak állománya átlagosan 50 m² területen található, bár 4 iskolában nem biztosított a kizárólagos könyvtári helyiség, hanem tanteremben helyezték el.

A kerület iskolai könyvtáraiban:
a) 97 000 dokumentum található, melynek 40%-a szépirodalom 60%-a szakirodalom

b) 12 000 db tankönyv és tanári segédlet halmozódott fel

c) kb. 2 000 db hanglezet, magánzószalag

800 db videokazetta

130 db helytörténeti dokumentum

100 db audiovizuális kiadvány segíti az oktatást

d) jellemzően szabadpolcon található a gyűjtemények

Az elmúlt években a tankönyvtámogatáson kívül kb 8 000 000 Ft értékben gyarapodtak az iskolai könyvtárak, tehát 1-1 iskola 1997 és 2002 között 800 000 Ft-t azaz évi 160 000 Ft-ot költött könyvekre, amiből kb. 100-150 db könyvet lehetett venni

Ez az összeg azonban nem áll folyamatosan rendelkezésre, kampányszerűen használható fel, ami nehezíti a hatékony felhasználást.

A beszerzés szűkössége folytán a meglévő állomány alapos, sokszempontú feltárására lenne szükség, de ehhez kevés az állományra fordítható munkaidő, sok éves restancia halmozódott fel. A számítógépes nyilvántartásra való átterés megoldhatja ezt a gondot, de az adatbevitelhez is idő kell.

A jelenlegi problémák sorát szinte minden iskolában a beszerzésre fordítható pénz hiánya, a megnövekedett és elmaradt munkák elvégzéséhez szükséges létszám, illetve időhiánya okozza. Kevésbé jellemző a fejlesztés elmaradása vagy a feladatok növelése, illetve a könyvtár zsúfoltsága.

A könyvtárostaniárok a pályázatokon való részvétellel, szemléletváltással, fenntartói támogatással lehetőséget látnak a fejlődésre. Ebben az önkormányzattól várnak segítséget és adnak egymásnak biztatást.

Emmer Gáborné
szaktanácsadó